

Nr 137.

Av herr **Lindman m. fl.**, om ändring i vissa kommunalförfattningars stadganden angående det kommunala utskyldsstrecket.

Under senare tid har uppmärksamheten alltmer riktats på tvenne företeelser inom vårt kommunala liv. Å ena sidan har det visat sig allt starkare tendenser till en stegring av de kommunala utgifterna. Bakom denna stegring har man, på många håll med fullgoda skäl, trots sig finna en bristande förståelse för betydelsen av sparsamhet i kommunalförvaltningen, en bristande ansvarskänsla i fråga om det allmännas medel och bristande hänsyn till de ordentliga skattebetalarnas berättigade intressen att icke i alltför stor utsträckning bli betungade av kommunalutskylder.

Vid sidan härav har man kunnat konstatera en synnerligen utbredd skatteskolkning, en skatteskolkning, som ofta icke beror på bristande förmåga att betala påförda utskylder. Även från ledande socialdemokratiskt håll har det också blivit erkänt, att en omfattande skatteskolkning föreligger, att med andra ord försumligheten att betala skatt i stor utsträckning icke beror på oförmåga att göra det. Sälunda fann sig dåvarande statsminister Sandler i ett tal i Västerås den 23 november 1925 förelåten att gå skarpt till rätta med vissa grupper av mera tillfälligt anställda arbetare för »notorisk skatteskolkning» och belyste samtidigt med talande siffror, vilken oerhörd omfattning denna skatteförsumlighet tagit i vissa samhällsgrupper. Gång efter annan har det också visat sig, att även kommunernas förtroendemän befunnit sig i skatteskolknarnas stora kategori.

Denna utbredda skatteskolkning medför givetvis en onödigt stor belastning för de kretsar, som ordentligt fullgöra sina skyldigheter mot kommunen. Den belyser också bjärt den bristande ansvarskänsla mot det allmänna, som på många håll förefinnes, och ofullkomligheten i de medel, som kommunerna ha till sitt förfogande, när det gäller att indriva sina fordringar.

Det är tydligt, att här anmärkta brister bero på många omständigheter, och att det icke alltid är möjligt att nå roten av det onda genom lagstiftningsåtgärder. I någon mån skulle man måhända kunna minska de ekonomiska olägenheterna för våra kommuner — och därmed också för de ordentliga skattebetalarna — om kommunerna erhöilo mera effektiva möjligheter att göra sina intressen gällande gentemot vissa kategorier skattskyldiga. Av ej mindre vikt är det emellertid, att den offentliga

rätten starkare än fallet varit under senare år understryker den enskildes förpliktelser mot det allmänna, bland annat genom att pålägga vissa rättsverkningar, när de plikterna försummas. Det torde då också vara på sin plats att upptaga frågan om det kommunala utskyldsstrecket till förnyat övervägande. Detta är så mycket mera berättigat, som en kortfattad redogörelse för det kommunala utskyldsstreckets historia torde kunna visa, dels att utskyldsstrecket har en stark förankring i svenskt rättsmedvetande, dels att dess rasing 1918 företogs något hastigt, säkerligen också åtskilligt förhastat och under supponerade förutsättningar, som icke visat sig riktiga. Vi tänka då främst på de förhoppningar man gjorde sig om de förändringar, som samtidigt infördes i lagen av den 14 juni 1917 om införsel i avlöning, pension eller livränta.

När det kommunala utskyldsstrecket 1862 inskrevs i våra nuvarande kommunalförfattningar hade det säkerligen gammal hävd.

Redan 1731 hade statsmakterna uppställt kravet på ett ordentligt fullgörande av den kommunala skattebetalningen som villkor för utövande av rösträtt vid valet av städernas fullmäktige i borgarståndet, då det i Kungl. Förordningen angående val av riksdagsfullmäktige stadgades (§ 3), att endast de »rätte borgare», som »för tiden väckeligen betala till cronan och staden deras utskylder» skulle äga rätt att delta i nämnda val. De bestämmelser, som för äldre tider funnos — i prästprivilegier och annorstädes — om den kommunala självstyrelsen och den kommunala rösträtten, voro så ofullständiga och oklara, att de lämnade rum för en mycket växlande praxis. Man har dock anledning antaga, att ett utövande av de kommunala rättigheterna redan då förutsatte ett ordentligt fullgörande av de kommunala skyldigheterna.

Av historiska skäl är alltså det kommunala utskyldsstrecket starkt förankrat i svenskt rättsmedvetande. Särskilt på landsbygden, där traditionen som regel har en starkare livskraft än i städerna, har kravet på skattepliktens fullgörande och känslan av sambandet mellan skatteplikt och rösträtt, mellan offentliga skyldigheter och offentliga rättigheter, visat sig synnerligen starka.

I 1862 års kommunalförfattningar stadgades, att endast den kunde erhålla kommunal rösträtt, som »icke häftar för oguldna kommunalutskylder». I fråga om dessa utskylder gällde 10-årig preskriptionstid. Redan genom att ha försummat skattebetalningen till kommunen under något av de 10 sista åren, gick den, som för övrigt uppfyllde de uppställda villkoren, förlustig sin rösträtt, och icke bara i kommunen utan även vid valen till Andra kammaren, ty Riksdagsordningen 1866 § 14 förutsatte för politisk rösträtt innehav av kommunal rösträtt.

Genom rösträttsreformen 1909 mildrades visserligen det kommunala utskyldsstrecket såsom *politiskt* rösträttsstreck, då det begränsades till att omfatta fullgjord skattebetalning »under de tre sistförflutna kalenderåren» (Riksdagsordningen § 16). Som kommunalt rösträttsstreck bibehöll det

emellertid sin gamla form, endast begränsat alltså av den 10-åriga pre-skriptionstiden, på sina håll också därigenom, att kommunerna beslöto »efterskänka» resterande kommunalutskylder.

Trots denna sin stränghet var det kommunala utskyldsstrecket som kommunalt rösträttsstreck endast i jämförelsevis ringa utsträckning utsatt för reformsträvanden. Motionen om det kommunala utskyldsstreckets avskaffande väcktes visserligen 1875 och 1879, men avslogs utan reservation från behörigt utskott och utan debatt i kamrarna. Efter dessa fristående attacker 1875 och 1879, båda föga uppmärksammade och fullständigt resultatlösa, vilade frågan ända till 1911, då det socialdemokratiska partiet under Brantings ledning motionerade om streckets mildrande. Man föreslog sålunda icke streckets borttagande, endast ett väsentligt försvagande av detsamma. Man föreslog nämligen, att för kommunal rösträtt skulle fordras bland annat erläggandet av de »kommunalutskylder, som förfallit till betalning under sistförflutna kalenderåret». Det behöver ju icke särskilt framhållas, att det utskyldsstreck, som här förordades av det socialdemokratiska partiet, till sina verkningar skulle varit åtskilligt mera omfattande än det, som nu sedan 1918 finnes stadgat.

Detta förslag framlades på nytt av det socialdemokratiska partiet i motioner 1912, 1914, 1916 och 1917, men blev alltid med mycket stor majoritet avstyrkt av konstitutionsutskottet och avslaget av kamrarna. Bland motionärerna märkas förutom Hjalmar Branting: Viktor Larsson, Carl Lindhagen, F. W. Thorsson, Värner Rydén, Herman Lindqvist, Bernh. Eriksson, Rick. Sandler och Harald Hallén.

År 1913 framfördes i riksdagen ett nytt uppslag till frågans lösning, då Gerhard Magnusson och Jan Erik Berglund i motion i Första kammaren och herrar Hage, J. A. Wallin, Axel Sterne och Knut A. Tengdahl i motion i Andra kammaren föreslogo, att det kommunala utskyldsstrecket skulle få samma form som villkor för kommunal rösträtt, som det förut hade som villkor för politisk rösträtt (fullgjord betalning av de kommunalutskylder, som förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren). Denna reformtanke hade mera framgång. Konstitutionsutskottet föreslog nämligen, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära förslag till sådana förändringar i gällande kommunalförfattningar, att det kommunala utskyldsstrecket begränsades enligt i huvudsak de grunder, som i dessa motioner förordades. Mot detta utskottets förslag reserverade sig visserligen 9 av utskottets medlemmar och detsamma föll i Första kammaren; i Andra kammaren blev det emellertid bifallet. Det var tydligt, att denna reformlinje omfattades med sympatier av riksdagens liberala parti; den skulle också ända till hösten 1918 stödjas av detta.

Vid 1914 års andra lagtima riksdag tog konstitutionsutskottet — närmast med anledning av den socialdemokratiska partimotion, som ovan blivit omnämnd — på nytt upp sitt förslag från 1913 och förordade

alltså en sådan ändring av kommunalförfattningarna, att endast försumelse att betala de kommunalutskylder, som förfallit under de 3 sista kalenderåren, skulle verka diskvalificerande på kommunal rösträtt, men även denna gång föll utskottets förslag om skrivelse i detta syfte i Första kammaren.

Vid riksdagen 1916 återupptogs detta förslag emellertid på nytt, denna gång framburet i motion i Första kammaren av herrar S. H. Kvarnzelius, Alfred Petersson, Nils Alexanderson, Carl Ekman, Mauritz Hellberg m. fl. och i Andra kammaren av herrar Nils Edén, R. G. Hamilton, Erik Röing m. fl. Även denna gång föreslog utskottet i enlighet med dessa motioner att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle begära utredning och förslag, åsyftande det kommunala utskyldsstreckets begränsning till 3 års utskylder, men även denna gång avslår Första kammaren. När emellertid vid 1917 års riksdag samma motioner framläggas och konstitutionsutskottet med anledning därav framlägger samma förslag som åren 1913, 1914 (B) och 1916, så beslutar riksdagen en skrivelse i enlighet med utskottets förslag. (Riksdagens skrivelse nr 107.)

Redan vid 1918 års lagtima riksdag framlägger också den då sittande koalitionsregeringen ett utarbetat förslag i enlighet med riksdagens skrivelse 1917. (Kungl. prop. nr 290.)

Kungl. Maj:t föreslog sålunda i fråga om det kommunala utskyldsstrecket, att för kommunal rösträtt skulle fordras att ha erlagt de »kommunalutskylder, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren». Detta förslag var i full överensstämmelse med de önskemål, som förut framförts av riksdagens liberala medlemmar, och det hade i riksdagen vunnit stöd även av socialdemokratiska partiets ledamöter. Det hade nu till sist framförts av en ministär, som bestod av liberaler och socialdemokrater, utan att någon av ministärens medlemmar funnit nödigt att till statsrådsprotokollet anföra en avvikande mening. Förslaget byggde dessutom på den utredning, som inom civildepartementet blivit verkställd av herrar F. Holmquist (ordf.), M. Hellberg, Sven Bengtsson i Norup, H. M. Hallén, G. V. Källman och Nils Andersson.

Då detta förslag icke desto mindre föll i Första kammaren, sedan det i denna punkt blivit oförändrat tillstyrkt av konstitutionsutskottet, så berodde detta helt visst icke på någon motvilja mot den föreslagna begränsningen av det kommunala utskyldsstrecket, utan på de allvarliga farhågor, som majoriteten i Första kammaren hyste gentemot andra förslag i den vittomfattande kommunalreform, som regeringen i samma proposition förelagt riksdagen. Av allt att döma hade vid denna tidpunkt de politiskt tänkande i vårt land i denna fråga uppnått en ovanlig enighet. Den kungl. propositionen kunde helt visst i denna del vinna stöd från riksdagens samtliga större partier.

Den enighet, som sålunda etablerats, skulle emellertid snart åter brytas. Ännu den 11 november 1918 kunde statsminister Edén vid ett samtal

med herr Trygger förklara, »att det för närvarande icke ingick i regeringens plan att uppgiva» det kommunala utskyldsstrecket för den kommunala rösträtten, ehuru statsministern samtidigt synes ha förbehållit sig möjligheten att även på denna punkt radikaliserat reformprogrammet. (Se statsminister Edéns första anförande i Första kammaren den 26 november 1918.) Redan den 14 november 1918 — tre dagar efter nämnda förklaring — utfärdas emellertid den kommuniké, som blev avgörande för författningsfrågans öde. I denna kommuniké utlovas också »i samband med förbättrade former för indrivning av utskylder» upphävandet av dåvarande bestämmelser om förlust av rösträtt vid utebliven skattebetalning. Då regeringen så brådstörtat och så oväntat uttalade sig för utskyldsstreckets upphävande, så kunde den hämta ett visst stöd av den utredning, som samma dag — den 14 november 1918 — avlämnats till regeringen angående en »revision av fattigvårds- och utskyldsstrecken» av särskilda kommitterade. Denna utredning avsåg villkoren för den *politiska* rösträtten och gick i fråga om utskyldsstrecket sticK i stäv mot den utredning angående det kommunala utskyldsstrecket, som några månader tidigare — den 10 april 1918 — avlämnats till regeringen angående en *kommunal* rösträttsreform och som då föranlett regeringen att till riksdagen ingiva en proposition om en kommunal rösträttsreform — med ett treårigt kommunalt utskyldsstreck. Uppmärksamma läsare torde nog också i liberala tidningar kunna utläsa en viss opposition eller i varje fall en ringa iver att helt följa regeringen inför denna hastiga vändning i den kommunala rösträttsfrågan. Svenska Morgonbladet rekommenderade en »*ömsesidig* vilja till samförstånd beträffande de punkter, varom enighet ännu ej tillfullo uppnåtts» och torde därvid framför allt ha avsett utskyldsstrecket. Det är bekant, att det folkfrisinnade partiets nuvarande ledare, statsminister C. G. Ekman, i anslutning till den ståndpunkt, som intagits av det senast hållna frisinnade landsmötet, till en början motsatte sig regeringens planer att söka avskaffa utskyldsstrecket (se härom herr C. G. Ekmans tal i Göteborg den 12 november 1925). Det är också bekant, att herr Ekman inom sitt partis förtroenderåd blev överröstad i denna fråga. Detta torde tyda på, att han icke känt sig övertygad av majoritetens argument. Vid remissdebatten i Andra kammaren om den stora författningspropositionen meddelade också herr Raoul Hamilton, att vissa medlemmar av den liberala riksdagsgruppen ansågo, att det »skulle varit bättre, att utskyldsstrecket hade stått kvar». Dessa sistnämnda hade tydligen förfäktat den meningen, att partiet icke borde lämna den ståndpunkt, som deklarerats av det sist hållna frisinnade landsmötet och vid 1917 års Andra-kammarval.

Den kommitté, som i betänkandet av den 14 november 1918 förordade utskyldsstreckets borttagande ur de politiska rösträttsvillkoren, hade också en stark känsla av, att stora befolkningslager skulle opponera sig här emot. Den skriver (Betänkandet sid. 104) härom bland annat: »Kommit-

terade äro fullt medvetna att därmed vika in på en reformlinje, som är ägnad att uppväcka de starkaste betänkligheter inom stora samhällsgrupper.» När de icke desto mindre framlade sitt förslag — som på denna punkt så helt avvek från de linjer, som förut diskuterats av våra politiska partier — så skedde det tydligen under starkt intryck av vissa utlovade reformer i lagen om rätt till införsel i avlöning, pension eller livränta. »Därmed kommer hela frågan om utskyldsstreckets bibehållande, enligt kommitterades mening, i ett helt nytt läge», säga kommitterade i sitt betänkande (sid. 107). Det är numera tydligt, att kommitterade här offrat åt en överdriven optimism. Åtskilligt av denna optimism kommer också till synes i den kungl. propositionen av den 22 november 1918, vari regeringen föreslog det kommunala utskyldsstreckets slopande.

På denna punkt skulle emellertid regeringen även i riksdagen mötas av opposition och inom det särskilda utskottet, som hade att behandla rösträttspropositionen, träffades en överenskommelse, som bibehöll ett starkt försvagat och synnerligen ineffektivt kommunalt utskyldsstreck. Mot denna överenskommelse och det förslag, som framgick av detsamma, reserverade sig också inom utskottet herrarna Lindman, Magnusson i Tumhult och Pettersson i Bjälbo.

I den kompromiss, som träffades i det särskilda utskott, som blivit tillsatt för författningsfrågan, och som sedan antogs av riksdagen, infördes endast en ringa rest av det gamla kommunala utskyldsstrecket. Hade det förut för kommunal rösträtt fordrats, att de sista tio årens kommunalutskylder skulle vara betalda, så fordras nu för vinnande av kommunal rösträtt endast att om en person under de tre senaste kalenderåren varit skattskyldig till kommunen, han åtminstone för ett av dessa år icke får häfta för obetalda kommunalutskylder. Då de kommunala valen inträffa med fyra års mellanrum, är det kommunala utskyldsstrecket i realiteten förtunnat ända därhän, att det för erhållande av kommunal rösträtt blott fordras att vart fjärde år erlægga av kommunen påförda utskylder.

Att motivera detta utskyldsstreck som ett ekonomiskt streck är givetvis icke möjligt; den skatteprestation, som ovillkorligen kräves, är för liten, för att en dylik motivering skulle kunna tänkas. En dylik motivering är så mycket mindre på sin plats, som det för kommunal rösträtt enligt 1918 års reform icke ens kräves *skattskyldighet* till kommunen. Då detta rudiment av ett utskyldsstreck likväl bibehållits, så har det enligt särskilda utskottets utlåtande varit *dels* därför, att man icke velat övergiva den gamla principen om en viss motsvarighet mellan offentliga rättigheter och offentliga plikter, *dels* också därför att man i det sålunda konstruerade utskyldsstrecket trott sig kunna se en visserligen summarisk men ändå tillfredsställande lösning av »ordentlighetsstreckets» problem. Utskottet säger sig nämligen tro »att åtminstone flertalet av de fall, som

alltjämt skulle komma att drabbas av detsamma (utskyldsstrecket) utgöras av sådana, där underlåtenheten att gälda utskylderna icke berott på bristande förmåga».

Mot dessa resonemang måste man omedelbart invända, att kompromissens konstruktion av utskyldsstrecket tolererar en mycket dålig motsvarighet mellan offentliga rättigheter och offentliga plikter, då de senare endast krävas på skatteväsendets område och då det dessutom är möjligt att behålla alla rättigheter, även om man endast vart fjärde år fullgör sin kommunala skattskyldighet. Ett »ordentlighetsstreck», som tolererar att skattebetalning är undantag i stället för regel, kan dessutom icke göra skäl för namnet.

När utskottet icke desto mindre föreslog och statsmakterna antogo detta utskyldsstreck, trots det, att det ur principiella synpunkter var belastat med så stora och iögonenfallande svagheter, så berodde detta kanske icke minst därpå, att man väntade sig så stora och goda verkningar av den lagstiftning om »införsel» för utskylder, som samtidigt genomfördes. Man trodde eller hoppades, att den kategori skattesolkare, som icke kan åberopa oförmåga som ursäkt, skulle bliva väsentligt reducerad. De erfarenheter man senare gjort torde i stället ha tvingat till en väsentlig reduktion av alla förhoppningar om att med lag- och skatte-tekniska medel verkligen råda bot på skattesolkningens svåra missförhållande, dubbelt betungande för skattebetalarna under en tid, då skatterna redan av andra skäl äro ovanligt höga.

Av anförda skäl synes det vara synnerligen påkallat att taga frågan om det kommunala utskyldsstrecket under förnyat överbäggande och att rätta de misstag, som på denna punkt blevo begångna 1918. Frånsett de anmärkningar, som från principiella utgångspunkter kunna riktas mot det nuvarande utskyldsstreckets konstruktion, blir det alltmer uppenbart, att frågans lösning 1918 icke kan betraktas såsom tillfredsställande i nuvarande situation. Under en tid, då de kommunala utgifterna och den kommunala beskattningen på många håll visa en oroväckande tendens att stiga, kan det icke vara önskvärt att bland de röstberättigade behålla en kategori, som vägrar att själv taga några ekonomiska konsekvenser av kommunens beslut, och som icke präglas av en sådan ansvarskänsla mot det allmänna, att den frivilligt fullgör de skyldigheter, som kommunen pålägger. Man torde inom denna kategori icke heller kunna finna någon starkare känsla av ansvar för en sund kommunal ekonomi, icke heller en sådan erfarenhet och en sådan insikt i kommunala angelägenheter, att kommunen icke skulle kunna undvara denna kategori bland sina röstberättigade.

Demokratien kan lika litet som andra statsskick undgå de krav, som behovet av en sund ekonomi ställer. Mindre än andra statsskick kan den undvara den moraliska tillgång, som en god allmänanda och ett starkt medvetande om plikterna mot samhället utgöra. Demokratien måste då också taga de rättsliga konsekvenser, som naturligt framgå ur dessa ekonomiska och moraliska krav.

Vid ett skärpande av det kommunala utskyldsstrecket torde det ur flera synpunkter vara naturligt att återvända till det förslag, som framlades i Kungl. Maj:ts proposition nr 290 vid 1918 års lagtima riksdag. Detta förslag, som avsåg ett treårigt utskyldsstreck, hade då sedan flera år varit ett liberalt önskemål, men det hade också vunnit stöd av många socialdemokratiska röster och vid 1917 års riksdag hade medlemmar ur skilda partier samlats kring en hemställan att hos regeringen begära utredning och förslag i och för en dylik reform. Den kommitté, som den 13 november 1917 tillsattes för att utreda den kommunala rösträttsfrågan, hade likaledes skänkt detta förslag om ett treårigt kommunalt utskyldsstreck sitt stöd. Åren 1909—1921 gällde dessutom som villkor för rösträtt till riksdagens Andra kammare att ha fullgjort den kommunala skattskyldigheten under de tre sistförflutna kalenderåren.

Mot en dylik konstruktion av utskyldsstrecket har det stundom anmärkts, att det icke gör något förbehåll för dem, som på grund av sjukdom eller andra, icke självförvållade omständigheter varit förhindrade att fullgöra sin skattskyldighet till kommunen. Gentemot denna anmärkning måste det först och främst erinras, att alla streck, hur nödvändiga de än må vara, gärna äro behäftade med en viss irrationalitet. I fråga om de nuvarande åldersstrecken gäller det t. ex., att vissa personer kunna få utöva sin rösträtt till Andra kammaren redan vid ungefär 23 ³/₄ års ålder, medan andra kunna få vänta till dess de uppnått en ålder av ungefär 27 ³/₄ år. Ännu större kan skillnaden i ålder vara mellan dem, som för första gången utöva inflytande på valen till Första kammaren, för att nu icke tala om de många, som utöva sin rösträtt utan att därmed åstadkomma någon effekt vid valet. Men fränsett dessa omständigheter måste man även taga i betraktande de svårigheter, som yppa sig, om man från utskyldsstreckets verkningar skulle söka fritaga dem, vilka som ursäkt för sin skatteförsumlighet kunna anföra oförvållad oförmåga. Det är tydligt, att bestämmelser härom skulle vid sin tillämpning förutsätta en ömtålig diskretionär prövning, en prövning, som det icke torde vara lämpligt att tillerkänna de myndigheter, som för närvarande ha att upprätta och justera röstlängden. Det torde också möta stora svårigheter att i vårt land, med dess glesa befolkning, skapa andra myndigheter, mera lämpade än de nuvarande valnämnderna, att avgöra de svåra frågor, som en reform av antytt slag skulle föra med sig. Den kritik, som i betänkande med förslag till revision av fattigvårds- och utskyldsstrecken, avgivet den 14 november 1918, riktades mot denna metod att undgå vissa av utskyldsstreckets verkliga eller förmenta olägenheter torde också kunna betraktas såsom fullt övertygande.

Det återstår då att giva så fasta och bestämda rättsregler och angiva så klara diskvalifikationsgrunder — utan oklara undantag — att någon ömtålig diskretionär prövning av individuella fall icke behöver företagas.

Denna utväg är givetvis att föredraga, då politiska intressen, såsom i denna fråga är fallet, lätt kunna engageras.

Om det förslag, som efter många överväganden framställdes i Kungl. Maj:ts proposition nr 290 vid 1918 års lagtima riksdag till konstruktion av utskyldsstrecket gäller det

1) att det icke medför några nya svårigheter vid röstlängdens upprättande,

2) att det icke inför någon ny, svårbestämbar kvalifikations- eller diskvalifikationsgrund,

3) att det icke giver valmyndigheterna någon ny, diskretionär befogenhet och därför icke heller förutsätter någon nyorganisation av dessa.

Därtill kommer såsom positiva förtjänster hos nämnda förslag, att det bättre än det nuvarande utskyldsstrecket realiserar kravet på en viss reciprocitet mellan skyldigheter och rättigheter och mera bestämt förverkligar »ordentlighetsstreckets» princip. I de fall, då verkningarna av detta streck bleve mera omfattande, torde man också ha rätt att förvänta en starkare ansvarskänsla än som nu förefinnes vid avgörandet av de »gemensamma ordnings- och hushållningsangelägenheter», som våra kommunala myndigheter ha att befatta sig med. I varje fall skulle det vara till gagn, om svensk lagstiftning starkare än nu är fallet underströk den enskilde medborgarens plikt att fullgöra sina medborgerliga skyldigheter.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen för sin del måtte besluta

1) att giva stadgandet angående det kommunala utskyldsstrecket följande ändrade lydelse i kungl. förordningen om kommunalstyrelse på landet av den 21 mars 1862.

§ 8.

Rättighet att deltaga — — — — — års ålder. Sådan rättighet må dock ej utövas av den, som

a) är omyndig förklarad,

b) är i konkurstillstånd,

c) är — — — — — försörjning,

d) häftar för oguldna kommunalutskylder, vilka förfallit till betalning under de tre sistförflutna kalenderåren,

e) är — — — — — straffpåföljd.

2) att motsvarande ändringar skola vidtagas,

dels i § 9 av kungl. förordningen om kommunalstyrelse i stad av den 21 mars 1862,

dels i § 7 av kungl. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm av den 23 maj 1862,

dels ock i § 4 av kungl. förordningen om kyrkostämma

samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm av den 20 november
1863.

Stockholm den 19 januari 1928.

<i>Arvid Lindman.</i>	<i>P. Nilsson,</i> Bonarp.	<i>John Jönsson,</i> Boa.
<i>Nils Winkler.</i>	<i>P. M. Olsson.</i>	<i>C. O. Johansson.</i>
<i>Ewald Lindmark.</i>	<i>Joh. G. Svensson.</i>	<i>N. E. Nilsson.</i>
<i>Ludwig Brännström.</i>	<i>Bj. Holmgren.</i>	<i>Sven Persson.</i>
<i>G. A. Björkman.</i>	<i>Nils Holmström.</i>	<i>Adolf Wiklund.</i>
<i>Carl Larson.</i>	<i>J. Fjellman.</i>	<i>Arthur Gustafson</i> i Kasenberg.
<i>A. Henrikson.</i>	<i>Ol. Lindskog.</i>	<i>Otto Järte.</i>
<i>Edvin Leffler</i>	<i>Emil Bengtsson.</i>	<i>Helge Almquist.</i>
<i>Harry Weibull.</i>	<i>Erik Nylander.</i>	<i>Thore Alströmer.</i>
<i>Carl Arv. Anderson.</i>	<i>Nils Månsson.</i>	<i>Otto Johansson.</i>
<i>Albert Johansson.</i>	<i>Birger Christenson.</i>	<i>John Hedin.</i>
<i>Birger Petersson.</i>	<i>Charly A. Fager.</i>	<i>C. J. Öberg.</i>
<i>P. S. Hedlund.</i>	<i>Per Rudén.</i>	<i>Oscar Lundqvist.</i>
<i>Ernst Aronson.</i>	<i>Arne Forssell.</i>	<i>Oscar N. Olsson.</i>
<i>Adolf Wallerius.</i>	<i>Bertha Wellin.</i>	<i>Th. af Ekenstam.</i>
<i>Ivar Anderson.</i>	<i>Karl Wirsell.</i>	<i>Ernst Göranson.</i>
<i>Per Pehrsson.</i>		<i>O. Holmdahl.</i>